

Miejscowość: *Brodnica m.*

gmina:

powiat:

województwo:

Powierzchnia ogółem:

*736 m²**1E*

w tym pod grobami:

drogami i placami:

zielenią:

*kat. I*Rodzaj obiektu: *cment. ul. Spółnaw*

Rok założenia:

M o g i ł y s z t.

Narod.	P o l s k a				R o s y j s k a <i>RR</i>											
	ziemne		okraw.		ziemne		okraw.		ziemne		okraw.		ziemne		okraw.	
	poj.	zb.	poj.	zb.	poj.	zb.	poj.	zb.	poj.	zb.	poj.	zb.	poj.	zb.	poj.	zb.
1953						<i>2</i>	<i>9</i>	<i>5</i>								
1954						<i>1</i>										
1955							<i>7</i>	<i>7</i>								
1956																
1957																

I l o ś ć z w ł o k

ogółem *109*

w tym

polskich

rosyjskich *RR 109* ✓

N a g r o b k i s z t.

ogółem		drewniane		betonowe		kamienne		Rok
		imienne	bezim.	imienne	bezim.	imienne	bezim.	
w tym								1953
polskich								1954
rosyjskich								1955
								1956
								1957

O g r o d z e n i e			P o m n i k i			Rok
rodzaj	m.b.	s t a n	rodzaj	szt.	s t a n	
betonowe.	810	dobry	betonowy.	1	dobry	1953
						1954
						1955
						1956
						1957

B u d y n k i			U r z ą d z e n i e m o g i ł			Rok
rodzaj	m²	stan	krawężniki w m.b.		Ilość m.b. krawężnika potrzeb- nego do obramowania mogił ziemnych	
			betonowe	kamienne		
			164	—	~~—~~	1953
			—		—	1954
						1955
						1956
						1957

Zmiany i uwagi:

Wzór jednoraz, CWD W-wa, Bielańska 18. Zam. Nr 4927/3376/K

Jel. Zakł. Graf 683 22.4.53 — 30000 A6 kart. sel. 7 kl. 180 g

L.P.	Nazwisko i imię, imię ojca	Data urodz.	Data śmierci	Nr mogiły
37	✓ Sucharow P.J.		1945	12
38	✓ Chrapaw Ł.		"	12
39	✓ Zolotowa Zoja		"	12
40	✓ Ilmentow A.W.		"	12
41	✓ Saltow B.		"	12
42	✓ Gugin R.		"	13
43	✓ Chidurinov		"	13
44	✓ Burjajew N.K.		"	14
45	✓ Anosow N.G.		"	14
46	✓ Jew <i>nieznany</i>		1945	13
<u>Nieznani</u>		liczba		
przeekshumowani z terenu		związk		
miasta		3	1945	8
" "		4	"	9
" "		18	"	10
" "		17	"	10
" "		17	"	14
<u>Zestawienie</u>				
znanych		45		
nieznanych		8		
<u>razem</u>		105		
47	<i>Spisany</i> Aleksiej Maksimowicz	1905	29.1.45	
48	PIECURZNIKOW Iwan Aleksiejowicz	1910	24.2.45	

III. Dane o pochowanych.

L.P.	Nazwisko i imię, imię ojca	Data urodz.	Data śmierci	Nr mogily
1	✓Szczerbak W.		1945	1
2	✓Paguł L.K.		"	2
3	✓Łosiów A.A.		"	3
4	✓Babek A.J.		"	4
5	✓Armijuchow A.J.		"	5
6	✓Kustow P.D.		"	6
7	✓Prichodko F.M.		"	7
8	✓Piwowarnik I.N.		"	8
9	✓Prochowiez M.G.		"	8
10	✓Sokołow F.A.		"	8
11	✓Dajneka G.P.		"	8
12	✓Ajsorbajew N.		"	8
13	✓Dorcz M.M.		"	9
14	✓Miszczenko I.N.		"	9
15	✓Kimentacz K.K.		"	9
16	✓Biereznej I.J.		"	10
17	✓Łykjanow P.G.		"	10
18	✓Bułyżyński M.M.		"	10
19	✓Komarow		"	10
20	✓Kolada J.A.		"	10
21	✓Akybeł A.U.		"	10
22	✓Paszkowski Mich.		"	10
23	✓Kowalew A.I.		"	10
24	✓Kondratow S.K.		"	10
25	✓Kroczar J.D.		"	10
26	✓Segucz N.J.		"	10
27	✓Zel'dak D.D.		"	11
28	✓Jegrow W.G.		"	11
29	✓Makarow Z.		"	11
30	✓Czugat I.K.		"	11
31	✓Spasow P.F.		"	11
32	✓Podkidysz I.J.		"	11
33	✓Ładac P.I.		"	11
34	✓Kuzmienko P.N.		"	11
35	✓Kozarowicz I.St.		"	11
36	✓Borjatow G.I.		"	12

94

11F

11r. 4

kat. I.

OPIS

wojennego cmentarza (mogily zbiorowej) żołnierzy, jeńców
wojennych i Obywateli Z. S. R. R. poległych na terenie
P O L S K I.

I. Miejsce pochowania.

1. Województwo: POMORSKIE 2. Powiat: BRODNICA

3. Miejscowość: BRODNICA

4. Dokładny opis miejsca gdzie znajduje się cmentarz (mogila
zbiorowa) na cmentarzu parafialnym

przy ul. Łódzkiej

II. Opis cmentarza (mogily zbiorowej).

1. Obszar (w metr. kw.) 736

2. Ilość mogił na cmentarzu 14

w tej liczbie zbiorowych 5

„ „ indywidualnych 9

3. Ilość pochowanych na cmentarzu (mogile zbiorowej) 109

W tej liczbie: Żołnierzy Armii Radzieckiej 109

jeńców wojennych

cywil. Obyw. Z. S. R. R.

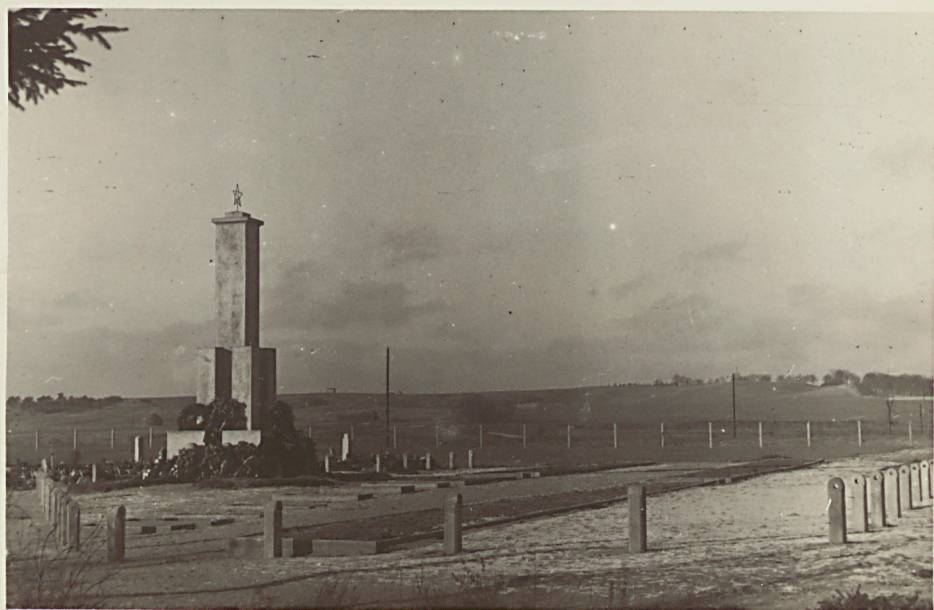
4. Opis mogił (rozmiar, typ, obramowanie)

obramowanie betonowe - w postaci listwy
możliwy ozdobić kwiatkami.

5. Ilość i rodzaj nagrobków:

	Imiennych	Bez- imiennych
Kamiennych i betonowych nagrobków		
Drewnianych nagrobków:		
Kamiennych i betonowych płyt		

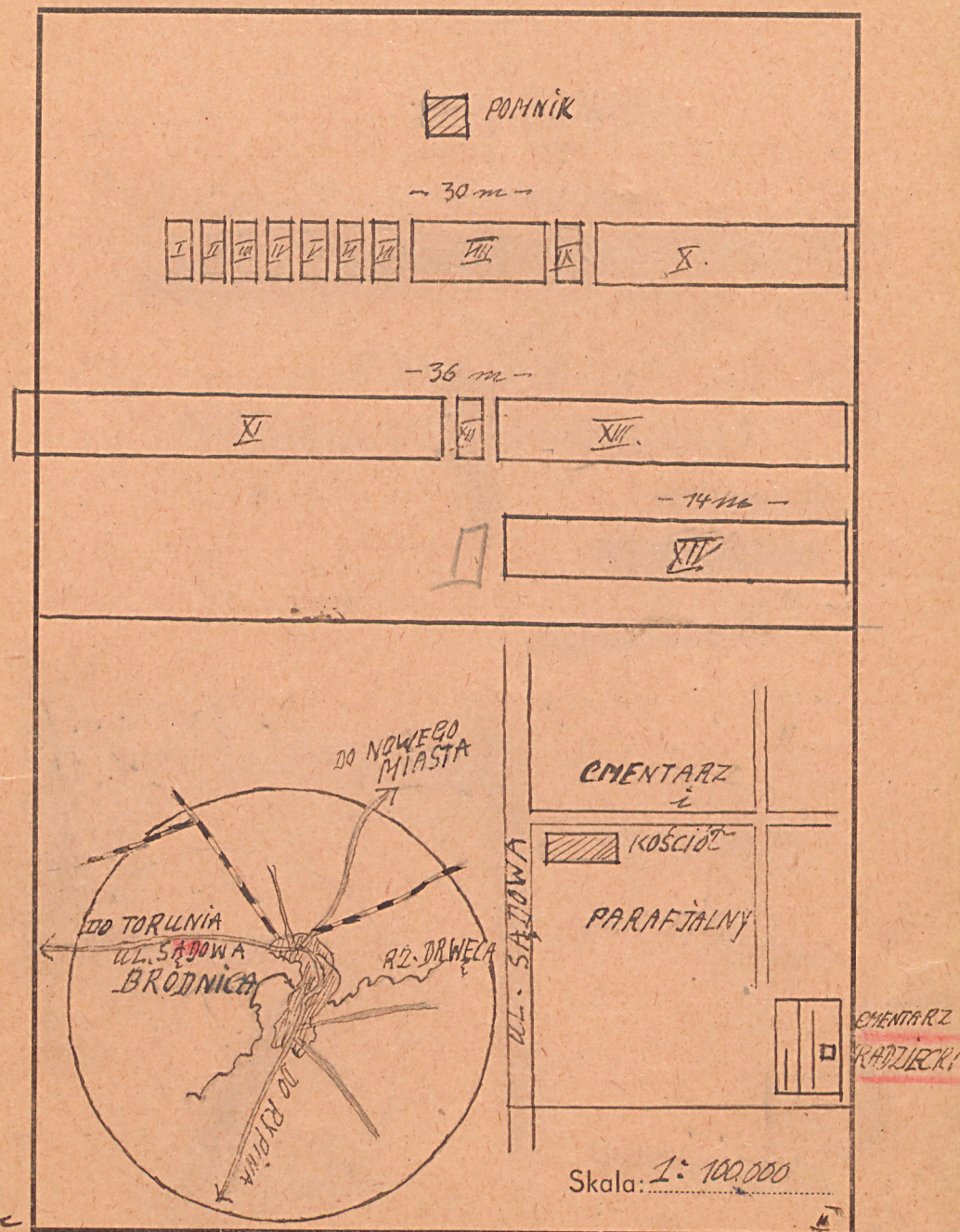
6. Ogólny widok cmentarza (mogiły zbiorowej).

7. Opis ogrodzenia: *Stopy betonowe połączone żelaznym prętem - przewidziane jest sadzenie żywopłotu.*

8. Opis pomnika: *umieszczony na tablicy poświęconej Tablicy pamiątkowej z napisem: "Dziękuję Polskiej Armii Czerwonej Wdzięczna Brodnica"*

IV. Plan cmentarza (mogiły zbiorowej).

V. Inne dane o cmentarzu.

1. Data założenia 1945
2. Data ukończenia rozszerzenia cmentarza 1945
3. Data ukończenia urzędzenia 1949
4. Kto odpowiedzialny jest za stan cmentarza Janek Obiecki

Dokumenty sporządzili:

Starosta Goriatony powiatu Grodziska

Delegat Urzędu Wojew. Wojewódzki Kier. Ref. Grod.

Przedstawiciel Armii Radzieckiej

Odpowiedzialny za nadzór nad cmentarzem Stanisław Goriatony

VI. Uwagi o dalszych zmianach w urzędzeniu cmentarza.

Data

Rodzaj zmian

Pod

Wykas zmian

10 opisie cementarza wojennego
 żołnierszy L.S.R.R. na cementarzu parafialnym
w Prodnicy.

Pes zmian.

Prodnica, dnia 11. marca 1952 r.

PREZYDIUM
 Powiatowej Rady Narodowej
 w Brodnicy
 Wydział Gospodarki Komunalnej
 i Mieszkaniowej

Kacerek Jan

Kier. Ref. Inwestycji

Wykaz zmian

=====

w opisie cmentarza wojennego żołnierzy
Z.S.R.R. na cmentarzu parafialnym

w Brodnicy

Bez zmian

PREZYDIUM
Powiatowej Rady Narodowej
w Brodnicy
Wydział Gospodarki Komunalnej
i Mieszkaniowej
Kaczorek Jan /
Kier.Refer. Inwestycji

KARTA EWIDENCYJNA MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ

Nr ewid. Wk OPWiM .....

Nr ewid. ROPWiM .....

14

Nazwa obiektu DOMNIK KWATERA ŻEMCZYKARSKA	Miejscowość BRODNICA	Gmina BRODNICA	Powiat	Województwo KUJAWSKO-POMORSKIE
Lokalizacja i opis miejsca (wraz z dojazdem) NA CMENTARZU PARAFIALNYM PRZY UL. SĄDOWEJ				
Rodzaj obiektu (pomnik, obelisk, płyta, cmentarz, miejsce akcji poboju, miejsce straceń, pacyfikacji itp.) POMNIK KWATERA ŻEMCZYKARSKA Z 1945 R.				
Stan obiektu - charakterystyka opisowa NA POMNIKU UMIESZCZONE 2 TABLICE, NA KÓRZYCH WIDNIEJ NAPIS: „POLEGŁYM BOHATEROM ARMII MĘDROWEJ - WDZIĘCZNA BRODNICA” NA SZCZECIE POMNIKA GIEŁA I MEOT W PIĘCIOKĄCIENNEJ GWIEZDZIE WYKONANE Z METALU				
Data upamiętnienia (przez kogo) 4. V. 1945 ZARZĄD POW. ZWIĄZKU BOJOWNIKÓW O WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ W BRODNICY				
Czy istnieje literatura opisowa obiektu, wzmianka w przewodnikach PTTK, publikowane fotografie itp. PRZEWODNIK DO UPAMIĘTNIONYCH MIEJSCACH WALKI I MĘCZYSTWA NADA OCHRONY POMNIKÓW WALKI I MĘCZYSTWA, W-WA 1964, str. 54 S. BILSKI, B. SCHUETZ - „ŚLAKIEM MIEJSC PAMIĘCI REGIONU BRODNICKIEGO (W) „ŚLAKIEM BRODNICKIE” PRACA ZBIOROWA - BRODNICA - TORUŃ 1988, s. 237				
Uwaga: kartę ewidencyjną dla każdego obiektu wypełnić osobno				

Data wydarzeń i krótki opis historyczny

W DN. 22 i 23. 01. 1945r. 5 PANCLERNA i 65 ARMIA II FRONTU BIAŁORUSKIEGO
TOCZYŁY WALKI O WYZWOLENIE BODNICY. POLEGŁO ŁĄCZNIE 109
ŻOŁNIERZY. POCHOWANI ZOSTALI W LASCU MIEJSKIM W BODNICY i
NA CMENTARZU PANAŁIALNYM W 5-CIU ZBIOROWYCH i 9-CIU
POYEDYNCZYCH MOGIŁACH

Uwagi i późniejsze zmiany

Miejsce na fotografię i schemat

13

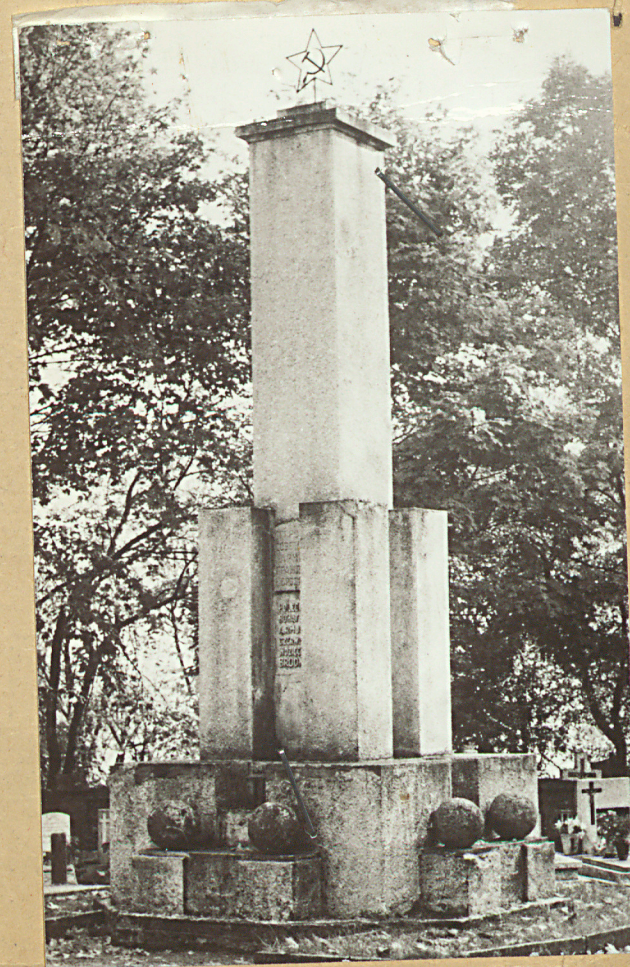
1 Województwo <u>bydgoskie</u> Powiat <u>Brednica</u>		2 Przynależność narodowościowa <u>ARMIA RADZIECKA</u>			
3 Adres Miasto (dzielnica) <u>Brednica</u> ul. <u>Sądowa - cment.wyżn.</u> Miejscowość wiejska _____		4 Rodzaj obiektu <u>kwatery</u>		5 Ilość pochowanych Ogółem <u>109</u> zidentyfikowanych <u>46</u> <u>45</u> <u>47</u> <u>48</u>	
				6 Ilość mogił zbiorowych <u>5</u> indywidualnych <u>10</u> <u>63</u> <u>64</u> <u>62</u> <u>61</u>	
Charakterystyka obiektu					
7 Powierzchnia w ha - ogółem <u>0,0736</u> w tym pow. pod mogiłami „ do pow. ogólnej <u>20</u> % „ pod drogami <u>66</u> % „ pozostała <u>14</u> %		8 Ogrodzenie rodzaj <u>siatka na słupkach</u> materiał <u>żelazo, beton</u>		9 Instalacja sieć wodociągowa <u>-</u> sieć oświetleniowa _____ nagłośnienie terenu _____ studnia <u>tak</u> hydrofor _____	
				10 Budynki stróżówka <u>-</u> magazyn na narzędzia _____	
11 Akcent centralny forma architektoniczna <u>obelisk</u> rodzaj materiału <u>beton</u> autor <u>inż.Czacherowski</u>		12 Urządzenie mogił obramowanie <u>krawężnik</u> rodzaj materiału <u>beton</u> bez obramowania w poziomie terenu _____ nagrobki forma architekt. <u>-</u> rodzaj materiału <u>-</u> sposób oznaczenia pochowanych (nazwisko nr ewid., nn) <u>-</u>			
13 Ukwiecenie mogił <u>kwiaty jednereczne</u>		14 Inne dane o obiekcie Data założenia <u>1945</u> Data ostatecznego urządzenia obiektu <u>1972</u> Odpowiedzialny za stan obiektu <u>Urząd Miejski Brednica</u> Opieka patronacka <u>Szkoła Podst.nr 3 w Brednicy</u>			

15

Dane o zmianach na obiekcie

Data

R o d z a j   z m i a n

GŁOŹ

34 AA

Nr

4

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U W X Y Ż

1. Określenie zabytku

Pomnik

2. Materiał technika

otynkowana
cegła

3. Styl

4. Czas powstania

IV.1945r.

5. Autor, szkoła, warsztat

6. Wymiary
wys., szer., dług.
wys. 7m.

7. Ilość

Brodnica

Miejscowość

Brodnica

gmina

toruńskie

województwo

8 Historia W dn. 22 i 23.1.1945r. 5 Pancerna i 65 Armia 1 Frontu Białoruskiego toczyły walki o wyzwolenie Brodnicy. Poległo łącznie 109 żołnierzy. Pochowani zostali w Łasku Miejskim w Brodnicy i na cmentarzu parafialnym w 5-ciu zbiorowych i 9-ciu pojedynczych w-mogiłach.

12. Miejsce przechowywania
na cmentarzu parafialnym
przy ul. Sądowej.

9. Opis przedmiotu sygn. napisy

Na pomniku wmurowane 2-e tablice, na których widnieje napis: "Poległym bohaterom Armii Czerwonej - wdzięczna brodnica." Na szczycie pomnika sierp i młot w pięciopromiennej gwiazdzie wykonane z metalu. Upamiętnił w IV.1945r. Zarząd Pow. Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w Brodnicy. Patronat sprawuje drużyna harcerska przy szkole podstawowej nr. 3 w Brodnicy.

13. Właściciel, jego adres

14. Udostępnienie

15. Data i nr rejestru

16. Akta

10. Źródła i bibliografia

~~Nie istnieje.~~ Krótki opis w "Przewodniku po upamiętnionych miejscach walk i męczeństwa", Rada Ochrony Pomników Walk i Męczeństwa, W-wa 1964r. s. 54

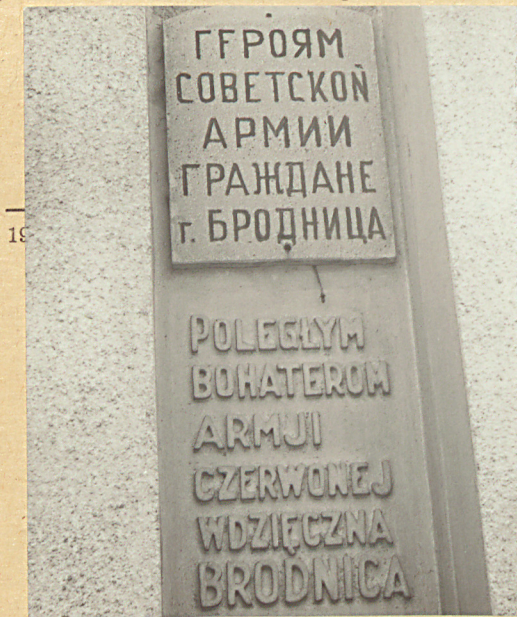
17. Ikonografia i negatywy fotograficzne

Ż Y X W U T S R P O N M Ł L K J I H G F E D C B A

18. Stan zachowania i potrzeby konserwatorskie
dobry

Data i nazwisko dokonującego wpisu

X.1983r.-R.G.

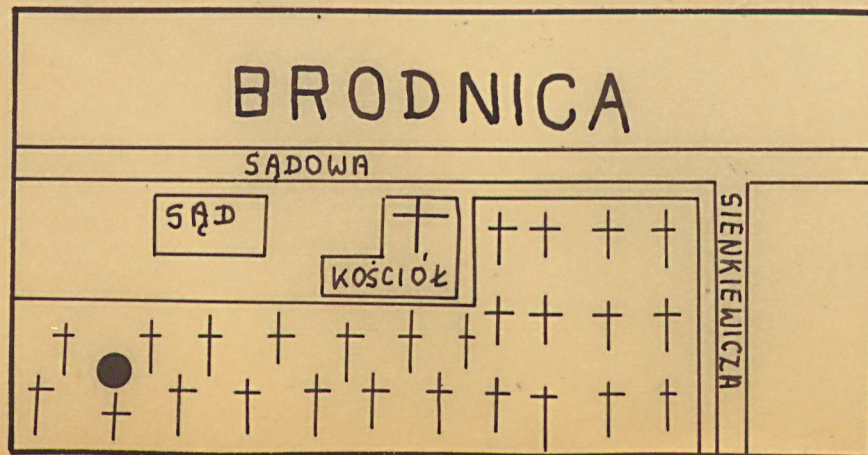

18

Czas trwania

Wykonawca

20. Uwagi

21. Założył kartę

Renata Grochocka

22. Sprawdził dnia

URZĄD MIEJSKI

Wydział Kultury, Turystyki
i Spraw Publicznych
ul. Kamionka 23, 87-300 BRODNICA
tel. 056 493 03 00, fax 056 498 26 26

KARTA EWIDENCYJNA MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ

Nr ewid. WK OPWiM

Nr ewid. ROPWiM

1

Nazwa obiektu	Miejscowość	Gmina	Powiat	Województwo
Kwatera i pomnik ku czci poległych bohaterów Armii Czerwonej na cmentarzu parafialnym	Brodnica	Brodnica	brodnicki	KUJAWSKO - POMORSKIE
Lokalizacja i opis miejsca (wraz z dojazdem)				
Na cmentarzu parafialnym przy ul.Sądowej.				
Rodzaj obiektu (pomnik, obelisk, płyta, cmentarz, miejsce akcji poboju, miejsce straceń, pacyfikacji itp.)				
Obiekt grobownictwa wojennego. Na cmentarzu parafialnym znajduje się kwatera radziecka, na niej 5 mogił zbiorowych i 9 indywidualnych oraz pomnik.				
Stan obiektu – charakterystyka opisowa				
Na cmentarzu znajduje się pomnik wysokości 7 m. wzniesiony z otynkowanych cegieł. Na jego szczycie umieszczono wykonane z metalu symbole sowieckie: pięcioramienna gwiazda, a w niej sierp i młot. Poniżej wmurowano, jedna nad drugą, 2 dwie tablice, na których widnieje napis po rosyjsku: "Bohaterom sowieckiej armii obywatele Brodnicy", a na drugiej w języku polskim: "Poległym bohaterom Armii Czerwonej wdzięczna Brodnica". W 5 zbiorowych mogiłach i 9 indywidualnych pochowano 109 żołnierzy- 48 zidentyfikowano, 61 jest nieznanych. Kwatera radziecka zajmuje 0,0736 ha.				
Data upamiętnienia (przez kogo)				
Kwatery zostały założone w kwietniu 1945 r. , ostatecznie urządzone w 1972 r. Projektantem pomnika był inż.Czachorowski. Inicjatorem upamiętnienia - Zarząd Powiatowego Związku Bojowników o Wolność i Demokrację.				
Czy istnieje literatura opisowa obiektu, wzmianka w przewodnikach PTTK, publikowane fotografie itp.				
1. Przewodnik po upamiętnionych miejscach walk i męczeństwa. Lata 1939-1945. Wyd. III, W-wa 1988, str. 489 2. S.Bilski, B.Schuetz - Szlakiem miejsc pamięci regionu brodnickiego - Szkice brodnickie. Praca zbiorowa. Brodnica-Toruń 1988, str. 237				
UWAGA: DLA KAŻDEGO OBIEKTU NALEŻY WYPEŁNIĆ ODRĘBNĄ KARTĘ EWIDENCYJNĄ				

Data wydarzeń i krótki opis historyczny

22 i 23 stycznia 1945 r. żołnierze 65 armii radzieckiej pod dowództwem gen. Pawła Batowa i 5 armii pancерnej Frontu Białoruskiego toczyli walki o wyzwolenie Brodnicy z wojskami niemieckimi na linii rzeki Drwęcy. Poległo kilkuset żołnierzy Armii Radzieckiej, 109 pochowano na cmentarzu parafialnym.

Uwagi i późniejsze zmiany

Miejsce na fotografii i schemat

